

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο όρος «βιοτικό επίπεδο» συνήθως αναφέρεται στην ποιότητα και την ποσότητα των αγαθών και υπηρεσιών που είναι διαθέσιμα στα μέλη μιας κοινωνίας, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο αυτά τα αγαθά και οι υπηρεσίες διανέμονται στον πληθυσμό. Μετριέται γενικά με δείκτες που μετρούν την πρόσβαση σε αγαθά (π.χ. αριθμός ψυγείων ανά 1000 ανθρώπους), οικονομικούς δείκτες όπως το πραγματικό εισόδημα ανά άτομο, καθώς και δείκτες κοινωνικών δικαιωμάτων. Στην ουσία, αποτελεί ένα μέτρο του βαθμού ευκολίας με την οποία τα μέλη μιας κοινωνίας μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους.

«Ποιότητα ζωής» είναι ο βαθμός ευημερίας που γίνεται αισθητός από ένα άτομο ή μια ομάδα ανθρώπων. Ο όρος «βιοτικό επίπεδο» δεν ταυτίζεται με τον όρο «ποιότητα ζωής», αφού ο δεύτερος λαμβάνει υπόψη όχι μόνο το υλικό βιοτικό επίπεδο, αλλά και άλλες άυλες πτυχές της ανθρώπινης ζωής, όπως ο ελεύθερος χρόνος, η ασφάλεια, το πολιτιστικό επίπεδο, η κοινωνική ζωή, η διανοητική υγεία, περιβαλλοντικά ζητήματα κλπ. Δύο έθνη ή κοινωνίες, μπορούν να έχουν παραπλήσιο βιοτικό επίπεδο, αλλά διαφορετική ποιότητα ζωής. Σε αντίθεση με το «βιοτικό επίπεδο», η «ποιότητα ζωής» δεν είναι μια απτή έννοια, και επομένως δεν μπορεί να μετρηθεί άμεσα.

«Ακαθάριστη εθνική ευτυχία» (GNI) είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για να καταστήσουμε μετρήσιμη την ποιότητα της ζωής, συμπεριλαμβάνοντας παραμέτρους, στοιχεία και ψυχολογικούς όρους που δεν λαμβάνονται υπ' όψη στον υπολογισμό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος. Ο όρος χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά στο Μπουτάν από τον Βασιλιά Jigme Singye Wangchuck το 1972 σε απάντηση στην κριτική ότι η οικονομία του Μπουτάν

δεν είχε ιδιαίτερα καλές επιδόσεις (με βάση τα κριτήρια της οικονομικής επιστήμης). Ο Wangchuck επεσήμανε τη δέσμευσή του για την **οικοδόμηση** μιας οικονομίας, βασισμένης στις Βουδιστικές πνευματικές αξίες, που θα εξυπηρετούσε το μοναδικό πολιτισμό του Μπουτάν.

Όπως συμβαίνει με πολλούς ηθικούς στόχους, ο όρος «ακαθάριστη εθνική ευτυχία» είναι ευκολότερο να δηλωθεί από το να καθοριστεί. Ωστόσο, χρησιμεύει ως ένα ενοποιημένο όραμα για τους **βραχυπρόθεσμους** σχεδιασμούς της χώρας και όλοι οι νόμοι και οι οδηγίες που καθορίζουν την οικονομία και τα προγράμματα ανάπτυξης της χώρας, σχεδιάζονται με γνώμονα την ακαθάριστη εθνική ευτυχία. Ενώ τα **συμβατικά** πρότυπα ανάπτυξης σχεδιάζονται με αποκλειστικό σκοπό την οικονομική ανάπτυξη, η έννοια ΓΝΗ βασίζεται στην υπόθεση ότι η αληθινή ανάπτυξη της ανθρώπινης κοινωνίας πραγματοποιείται όταν η υλική και η πνευματική **εξέλιξη** και ευημερία συμβαδίζουν, **ενισχύουν** και συμπληρώνουν η μια την άλλη.

Οι τέσσερις στυλοβάτες της ακαθάριστης εθνικής ευτυχίας είναι: 1. η προώθηση της δίκαιων και βιώσιμων κοινωνικοοικονομικών σχεδιασμών ανάπτυξης, 2. η συντήρηση και προώθηση των πολιτιστικών αξιών, 3. η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, και 4. η καλή διακυβέρνηση.

«Γνήσιος δείκτης προόδου» (GPI) είναι μια έννοια που έχει προταθεί σήμερα για να αντικαταστήσει τον όρο «ακαθάριστο εγχώριο προϊόν» (ΑΕΠ) ως μέτρο ανάπτυξης των κοινωνιών. Ο «γνήσιος δείκτης προόδου», είναι μια προσπάθεια μέτρησης του κατά πόσον η αύξηση παραγωγής και κατανάλωσης αγαθών και υπηρεσιών μιας χώρας, οδηγεί πραγματικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των μελών της κοινωνίας.

Τετάρτη, 18 Ιουλίου 2012, http://thalamofilakas.blogspot.gr/2012/07/blog-post_18.html

(Διασκευασμένο κείμενο)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο που σας δόθηκε σε 100-120 λέξεις.

(25 μονάδες)

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο (80-100 λέξεις) την ακόλουθη φράση του κειμένου: **«η υλική και η πνευματική εξέλιξη και ευημερία συμβαδίζουν, ενισχύουν και συμπληρώνουν η μια την άλλη».**

(10 μονάδες)

B2. Με ποιους τρόπους αναπτύσσεται η δεύτερη παράγραφος του κειμένου;

(6 μονάδες)

B3. α) Να δικαιολογηθεί η χρήση των εισαγωγικών στο κείμενο.

(3 μονάδες)

β) Γιατί ο συγγραφέας του κειμένου χρησιμοποιεί το τρίτο ρηματικό πρόσωπο;

(3 μονάδες)

B4. α) Να καταγράψετε δύο διαφορετικά είδη τεκμηρίων που αναφέρονται στο κείμενο.

(6 μονάδες)

β) Το κείμενο που σας δόθηκε δημοσιεύτηκε σε ιστοσελίδα ως άρθρο. Να αιτιολογήσετε την ένταξή του στο γραμματειακό αυτό είδος με κριτήριο το θέμα του.

(2 μονάδες)

B5. Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις εξής λέξεις του κειμένου: *οικοδόμηση, βραχυπρόθεσμος, συμβατικά, εξέλιξη, ενισχύουν.*

(5 μονάδες)

Γ. Ο δήμος σου οργανώνει εκδήλωση, στην οποία έχει κληθεί να συμμετάσχει και το σχολείο σου, με θέμα την ποιότητα ζωής. Αναλαμβάνεις, εκπροσωπώντας τη μαθητική κοινότητα του σχολείου σου, να συντάξεις ένα κείμενο ομιλίας (500-600 λέξεις) σχετικά με την ευθύνη των φορέων της επιστήμης για την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής στις σύγχρονες κοινωνίες και το ρόλο που οφείλουν οι επιστήμονες να διαδραματίσουν, ώστε να συντελέσουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

(40 μονάδες)

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Στο παρόν κείμενο αναλύονται οι όροι «βιοτικό επίπεδο» και «ποιότητα ζωής», «Ακαθάριστη εθνική ευτυχία» και «Γνήσιος δείκτης προόδου». Πιο συγκεκριμένα, ο όρος «βιοτικό επίπεδο» δηλώνει το ποιόν και το μέγεθος των αγαθών και των υπηρεσιών που διατίθενται στην κοινωνία και αποτιμάται με βάση την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών. Η «ποιότητα ζωής» είναι ο βαθμός ευζωΐας που δεν περιλαμβάνει μόνο την υλική αλλά και την άυλη πλευρά της ζωής και γι' αυτό δεν είναι δυνατή η μέτρησή του. Με τον όρο «Ακαθάριστη εθνική ευτυχία» επιχειρείται η μέτρηση της ποιότητας ζωής και αποτελεί ένα όραμα που εδράζεται στη θέση ότι πραγματική ανάπτυξη σημαίνει παράλληλη και αλληλένδετη υλική και πνευματική πρόοδος. Τα θεμέλια του όρου είναι η δίκαιη και βιώσιμη ανάπτυξη, η στήριξη των πολιτιστικών αξιών, ο σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον και η χρηστή διακυβέρνηση. Τέλος, ο «Γνήσιος δείκτης προόδου» επιχειρεί να μετρήσει το κατά πόσο η υλική ευημερία συντελεί και στην ποιότητα ζωής.

B1. Θεματική περίοδος: Η υλική και η πνευματική εξέλιξη και ευημερία συμβαδίζουν, αλληλοσυμπληρώνονται, είναι αλληλένδετες.

Λεπτομέρειες:

Τι εννοούμε;

Υλική: υλικά αγαθά (τροφή, ένδυση, στέγη), υλικά επιτεύγματα (μέσα μεταφοράς, μηχανές, κτήρια και υποδομές κτλ)

Πνευματική: επιστήμες, φιλοσοφία, τέχνες, γράμματα, παιδεία

Γιατί είναι αλληλένδετα; Πώς αποδεικνύεται;

Πνευματική (κυρίως επιστημονική) και χειρωνακτική εργασία συνεργάζονται για την ανάπτυξη του υλικού και πνευματικού πολιτισμού, το υψηλό βιοτικό επίπεδο και την ποιότητα ζωής

Παραδείγματα:

Η αφθονία διατροφικών αγαθών και η συντήρηση-συσκευασία τους στην αγορά είναι απόρροια της τεχνολογικής προόδου, των μέσων παραγωγής και της επιστημονικής προόδου στη βιοχημεία.

Η Ιατρική αυξάνει το προσδόκιμο ζωής. Τα ιατρικά πειράματα, οι διαγνωστικές εξετάσεις και οι θεραπείες υλοποιούνται μέσω των

τεχνολογικών επιτευγμάτων, δηλαδή των ιατρικών μηχανημάτων. Η υγεία είναι η προϋπόθεση της ευημερίας.

Η γνώση διαδίδεται χάρη στην πληροφορική, τη νέα ηλεκτρονική τεχνολογία (διαδίκτυο)

Οι οικονομικές, επιστημονικές, κοινωνικοπολιτικές και πολιτιστικές επαφές λαών και κρατών διευρύνονται χάρη στην υλική ανάπτυξη: τα σύγχρονα μέσα μαζικής μεταφοράς μείωσαν τις χωροχρονικές αποστάσεις (αεροπλάνα, ταχύπλοα κτλ.)

- B2.** Οι τρόποι ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου του κειμένου είναι:
Ορισμός έννοιας (ορίζεται η έννοια «ποιότητα ζωής»)
Παραδείγματα (δίνονται άυλες πτυχές: ελεύθερος χρόνος, ασφάλεια, περιβαλλοντικά ζητήματα κτλ.)
Σύγκριση-αντίθεση (συγκρίνονται οι όροι «βιοτικό επίπεδο» και «ποιότητα ζωής»)
- B3.** α) Τα εισαγωγικά δηλώνουν όρους-ορολογία, ειδικό λεξιλόγιο: «βιοτικό επίπεδο», «ποιότητα ζωής», «ακαθάριστη εθνική ευτυχία», «γνήσιος δείκτης προόδου».
β) Το τρίτο ρηματικό πρόσωπο προσδίδει απρόσωπο και αντικειμενικό τόνο στο κείμενο, εγκυρότητα και αξιοπιστία.
- B4.** α) Είδη τεκμηρίων: παραδείγματα (π.χ. αριθμός ψυγείων), γεγονός (όπως η χρησιμοποίηση όρου από το βασιλιά του Μπουτάν, το 1972)
β) Το κείμενο είναι άρθρο. Το ζήτημα που θέτει είναι επίκαιρο: η «ακαθάριστη εθνική ευτυχία» και ο «γνήσιος δείκτης προόδου» αποτελούν προτάσεις για την αντικατάσταση του ΑΕΠ σήμερα.
- B5.** οικοδόμηση ≠ γκρέμισμα, κατεδάφιση, αποδόμηση κτλ.
βραχυπρόθεσμους ≠ μακροπρόθεσμους κτλ.
συμβατικά ≠ αντισυμβατικά, αντικομφορμιστικά κτλ.
εξέλιξη ≠ οπισθοδρόμηση, παρακμή, στασιμότητα κτλ.
ενισχύουν ≠ αποδυναμώνουν, εξασθενίζουν, αδυνατίζουν κτλ.

Γ. ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

- Προσφώνηση (Αγαπητοί συνδημότες, Κυρίες και κύριοι)
- Αναφορά στον όρο «ποιότητα ζωής»: η υλική ευημερία συνοδεύεται με συνθήκες πραγματικής ευτυχίας του ανθρώπου: υγιές φυσικό και αστικό περιβάλλον, εργασιακά και κοινωνικά δικαιώματα, ασφάλεια, ελεύθερος χρόνος και ψυχαγωγία, ψυχική ισορροπία και υγεία, πνευματικό και πολιτιστικό επίπεδο.
- ΩΣΤΟΣΟ: η ποιότητα ζωής υποβαθμίζεται σήμερα και μάλιστα, με ευθύνη των φορέων της επιστήμης και της τεχνολογίας που θεωρητικά συμβάλλουν στη βελτίωσή της.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

1^ο ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ:

Ποια η ευθύνη των φορέων της επιστήμης για την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής στις σύγχρονες κοινωνίες;

1^η παράγραφος:

Η ηθική αλλοτρίωση του επιστήμονα

- Πολλοί επιστήμονες υιοθετούν το δόγμα της ηθικής ουδετερότητας, δηλαδή θεωρούν ότι η δική τους ευθύνη εξαντλείται στην έρευνα και στην ανακάλυψη, ενώ για τις όποιες αρνητικές επιστημονικές εφαρμογές ευθύνονται οικονομικοί και πολιτικοί παράγοντες.
- Άλλοι επιστήμονες υιοθετούν το δόγμα «η επιστήμη για την επιστήμη»: εργάζονται σε αντιανθρωπιστικά ή αμφιλεγόμενα προγράμματα αδιαφορώντας για τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνέπειες. Υπηρετούν συμφέροντα, προσωπικά, οικονομικά και πολιτικά.

2^η παράγραφος:

Αρνητικές εφαρμογές και συνέπειες της επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου

- Μόλυνση και ρύπανση του φυσικού περιβάλλοντος: τοξικά νέφη στις μεγαλουπόλεις, φαινόμενο του θερμοκηπίου, ηχορρύπανση, λύματα και απορρίμματα που μολύνουν την υδρόσφαιρα και τη λιθόσφαιρα κτλ.
- Προβλήματα στη διατροφή: επικίνδυνες χημικές ουσίες στα συσκευασμένα τρόφιμα, φυτοφάρμακα στη γεωργία, τροφές μολυσμένες και αμφιλεγόμενα διατροφικά μείγματα στην κτηνοτροφία κτλ.
- Όπλα μαζικής καταστροφής, πυρηνικοί εξοπλισμοί, κτλ.
- Παραβίαση της ιδιωτικής ζωής και ελευθερίας μέσα από σύγχρονα συστήματα της ηλεκτρονικής τεχνολογίας (υποκλοπές συνδιαλέξεων, κάμερες, διαδικτυακή κλοπή προσωπικών δεδομένων κτλ.)
- Κίνδυνοι εφαρμογών της βιοϊατρικής: βιολογικός ρατσισμός

2^ο ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ:

Πώς οι επιστήμονες θα συντελέσουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών;

Μεταβατική παράγραφος:

Είναι, λοιπόν, πασιφανές ότι οι φορείς της επιστήμης και της τεχνολογίας, σε ένα σημαντικό ποσοστό, δεν υπηρετούν τον άνθρωπο και τις πραγματικές ανάγκες του. Γι' αυτό οφείλουν άμεσα να αλλάξουν στάση και να προσανατολίσουν το έργο τους και τη στάση τους προς το συμφέρον της κοινωνίας

1^η παράγραφος:

Η κοινωνική συνείδηση και η ηθική του επιστήμονα

- η επιστήμη ως κοινωνικό λειτούργημα
- η σφαιρική παιδεία που αποβάλλει την τεχνοκρατική αντίληψη και διαμορφώνει συλλογικό πνεύμα, κοινωνικές ευαισθησίες

- η παρρησία του επιστήμονα: πληροφορεί για τις πιθανές αρνητικές επιστημονικές εφαρμογές, δεν διατάζει να καταγγείλει συμφέροντα, να συγκρουστεί με την εξουσία...

2^η παράγραφος:

Οι ανθρωπιστικοί στόχοι της επιστήμης και της τεχνολογίας

- υγιές περιβάλλον, προστασία του φυσικού περιβάλλοντος με την αντιρρυπαντική τεχνολογία, τις εναλλακτικές μορφές ενέργειας / ανθρώπινο αστικό περιβάλλον κτλ.
- υγεία, ασφάλεια, ευημερία:

*ιατρικές ανακαλύψεις και εφαρμογές-βιοηθική,

*συμβολή των ανθρωπιστικών επιστημών (νομική, κοινωνιολογία, οικονομικές επιστήμες) στην κοινωνική ευρυθμία και ισορροπία με το κατάλληλο νομικό πλαίσιο, την προβολή πολιτικών και οικονομικών θεωριών, το νέο ανθρωπισμό στην πολιτική και την οικονομία,

*ποιότητα και ποσότητα αγαθών με την αρωγή των επιστημών της χημείας, της βιολογίας

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

- η δεοντολογία επιστημόνων (ηθική, ανθρωπισμός)
- η συνεργασία των επιστημονικών φορέων με τους πολιτικούς και κοινωνικούς φορείς
- η οργάνωση της οικονομίας προς ένα νέο ανθρωπισμό